

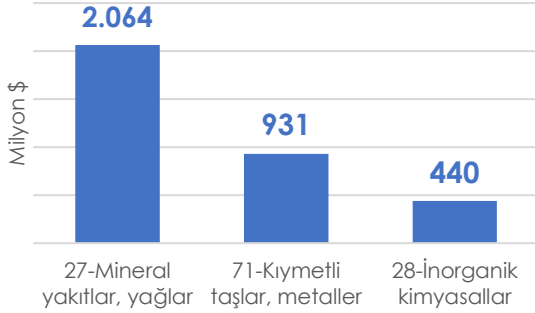
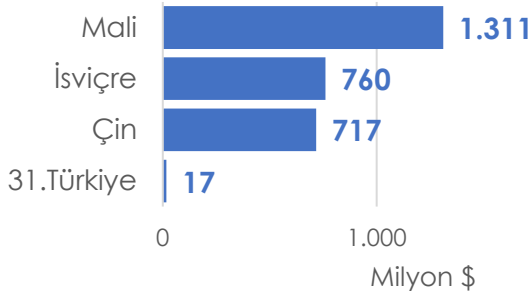
Senegal Ülke Bilgi Notu

SENEGAL ÜLKE BİLGİ NOTU

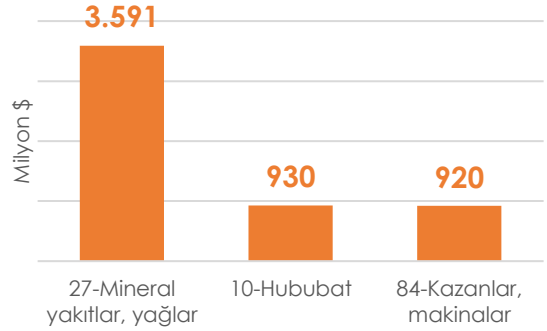
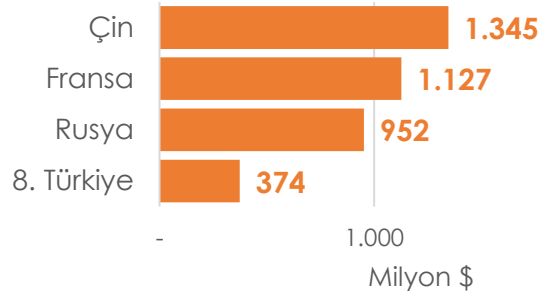

GSYH	36,8 milyar \$
GSYH BÜYÜME HIZI	%6,0
KİŞİ BAŞINA GSYH	1.921,4 \$
ENFLASYON	%2,0
İŞSİZLİK	%3,0
TİCARET ANLAŞMAMIZ	-

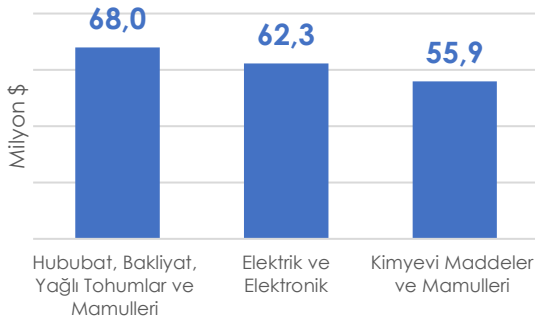
İHRACAT (2024) 6,3 Milyar \$

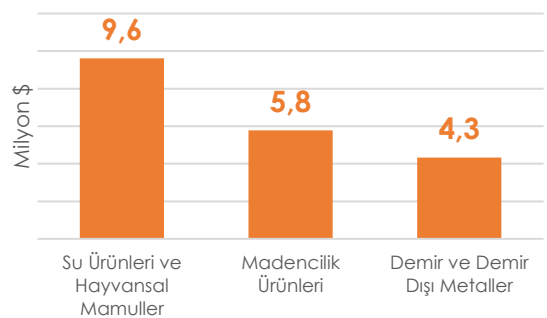
İTHALAT (2024) 11,4 Milyar \$

TÜRKİYE'NİN SENEGAL'E İHRACATI 378,9 Milyon \$ (2024)

TÜRKİYE'NİN SENEGAL'DEN İTHALATI 21,4 Milyon \$ (2024)

I-GENEL EKONOMİK GÖRÜNÜM

Genel Görünüm

Resmi Adı	Senegal Cumhuriyeti
Nüfus	19,2 milyon (IMF 2025 Tahmini)
Yüzölçümü	196.161 km ²
Dil	Fransızca
Başkent	Dakar
Para Birimi	CFA Frangı (1 TRY = 13,45 CFA)
Yönetim Şekli	Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Bassirou Diomaye Faye
GSYİH	36,8 milyar \$ (IMF 2025 Tahmini)
Kişi Başına GSYİH	1.921,4 \$ (IMF 2025 Tahmini)
GSYİH Büyüme Hızı	%6,0 (IMF 2025 Tahmini)
Enflasyon Oranı	%2,0 (IMF 2025 Tahmini)
İşsizlik Oranı	%3,0 (Dünya Bankası 2024)
Toplam İhracat	6,3 milyar \$ (TradeMap 2024)
Toplam İthalat	11,4 milyar \$ (TradeMap 2024)
Türkiye'nin Ülkeye İhracatı	378,9 milyon \$ (TÜİK 2024)
Türkiye'nin Ülkeden İthalatı	21,4 milyon \$ (TÜİK 2024)
Türkiye ile Ticaret Anlaşması	-

Ülke Değerlendirmesi

Afrika kıtasının en batı ucunda yer alan Senegal; Moritanya, Mali, Gine, Gambiya ve Gine-Bissau ile sınır komşusudur. Tropikal ve kurak bir iklime sahip olan ülkenin nüfusunun yaklaşık dörtte biri, ülke topraklarının yalnızca binde üçünü oluşturan Dakar bölgesinde yaşamaktadır.

Senegal, Fransızca konuşulan Batı Afrika ülkeleri arasında sınai gelişmişlik düzeyi açısından Fildişi Sahili'nden sonra ikinci sırada yer almaktadır. Bu başarının temeli, 1994 yılında başlatılan ve önceki ekonomi politikalarına göre çok sayılabilecek tedbirler içeren yapısal reformlara dayanmaktadır.

Kamu tarafından belirlenmekte olan fiyatların serbest bırakılması ve kamu teşviklerinin kaldırılması bu tedbirlerden bazılarıdır. Ülke 2011 yılı başındaki politik sorunların da üstesinden gelerek, takip eden yıllarda özellikle altyapı yatırımları ve enerji sektöründeki sorunların giderilmesi ile yeniden hızlı büyüme trendine girmiştir.

Büyük bölümü yarı kurak iklim kuşağında yer alan Senegal'in tarıma dayalı ekonomisi, iklim şartlarına ve uluslararası piyasa fiyatlarındaki dalgalanmalara duyarlıdır. Ham petrol ve LNG (sıvılaştırılmış doğal gaz) ihracatının yakın

zamanda başlamasının ülke ekonomisinin büyümesine ilerleyen dönemde büyük katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Senegal'in bölge koşullarına göre işleyen demokrasiye ve siyasi istikrara sahip olması da ekonomik gelişmesini olumlu yönde etkilemektedir.

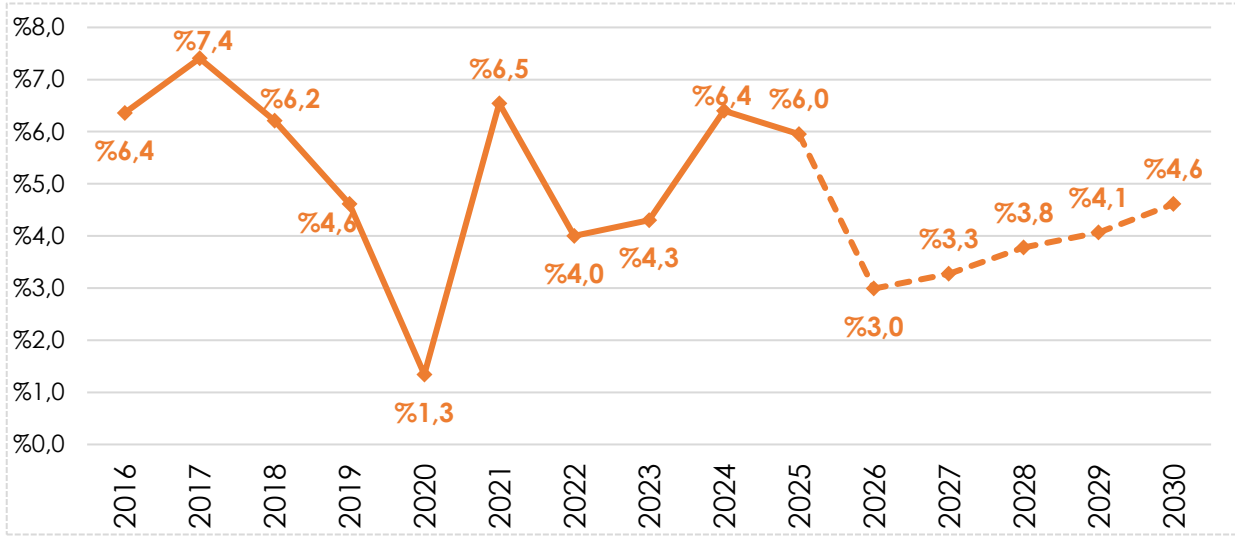
Senegal, Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) ve Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (UEMOA) üyesidir. ECOWAS, 1975 yılında bölgesel bütünleşmeyi güçlendirmek amacıyla kurulmuş olan 15 Batı Afrika ülkesini kapsayan bir bölgesel örgüttür. Kuruluşun temel hedefi, üye ülkeler arasında ekonomik, ticari, sosyal ve siyasi iş birliğini geliştirmektir.

UEMOA ise Batı Afrika'da ekonomik ve parasal entegrasyonu derinleştirmek amacıyla 1994 yılında kurulmuş bir bölgesel birliktir. Birlikte 7'si eski Fransız sömürgesi olan 8 Batı Afrika ülkesi yer almakta olup bu ülkelerin tamamı ortak para birimi olan CFA frangını kullanmaktadır. UEMOA'nın temel hedefi; fiyat istikrarını korumak, makroekonomik uyumu güçlendirmek ve ekonomik bütünleşmeyi kurumsal düzeyde kalıcı hale getirmektir. UEMOA'ya üye ülkelerin para politikası, ortak bir finansal otorite olan Batı Afrika Ülkeleri Merkez Bankası (BCEAO) tarafından yürütülmektedir. Birliğin merkezi Senegal'in başkenti Dakar'dadır. UEMOA, mali disiplin kuralları, ortak bütçe ilkeleri ve üye ülkeler arasında gümrük tarifelerinin uyumlaştırılması gibi mekanizmalar aracılığıyla bölge içi ekonomik iş birliğini daha sıkı ve bağlayıcı hale getirmektedir. UEMOA'ya üye ülkelerde 1 Ocak 2000 tarihinden beri ortak dış tarife uygulanmaktadır.

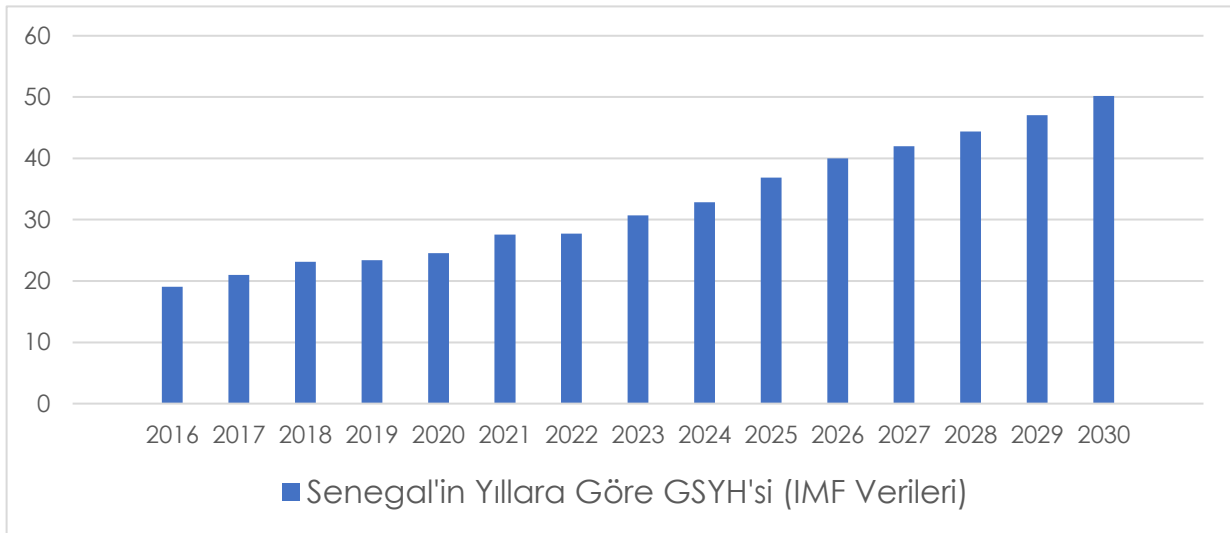
UEMOA bölgesine dahil ekonomilerde, para politikası çerçevesinde enflasyonun düşürülmesi ve döviz kurunda istikrarın korunması öncelikli hedeflerdir. CFA frangının değeri Euro'ya sabit olduğu için, Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) para politikaları bu ülkelerin ekonomi yönetimi üzerinde önemli ölçüde etkili olmaktadır.

2014 yılından bu yana hükümet, altyapı, tarım ve gıda işleme endüstrisi, madencilik ve turizmi içeren 7 milyar ABD dolarının üzerinde bir fonlama taahhüdünden oluşan kalkınma stratejisi "Gelişmekte Olan Senegal Planı"nı uygulamaktadır. Senegal, IMF tarafından da desteklenen, açığı azaltmayı ve borcu kontrol etmeyi amaçlayan bir mali konsolidasyon politikasını yürütmektedir. "Gelişmekte Olan Senegal Planı"nın ikinci aşaması ve tarım ve hizmetlerdeki faaliyet, orta vadede büyümeyi yönlendirmektedir. Büyüme, tarım ve hizmetler gibi sektörler tarafından gerçekleştirilmektedir.

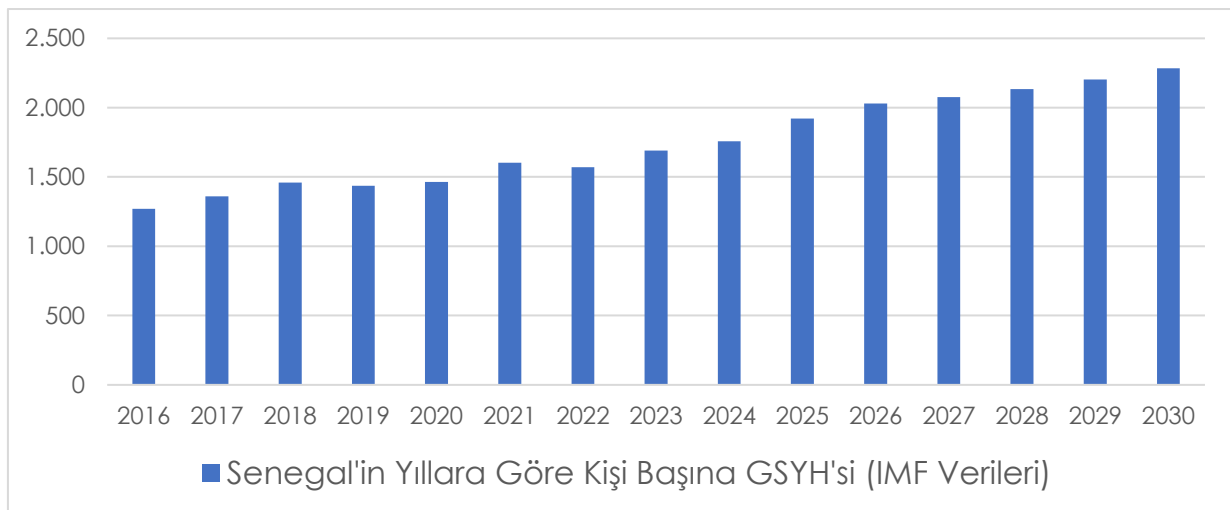
Senegal'in Büyüme Verileri

Senegal'in Yıllara Göre GSYH'si

Senegal'in Yıllara Göre Kişi Başına GSYH'si

Ülke Ekonomik Risk Değerlendirmesi (Fitch Ratings)

Avantajlar	Kırılganlıklar
- Güçlü yatırımlar, artan gelirler ve açık deniz petrol ile doğal gaz sahalarının işletilmesi sonucunda, Senegal'de ekonomik büyümenin önümüzdeki on yıl boyunca güçlü seyretmesi - Batı Afrika CFA frangının euroya sabitlenmesinin, ülkede döviz kuru ve fiyat istikrarını sağlaması - Fiyat baskılarının sınırlı kalmasının, istikrarlı ekonomik koşulları desteklemesi ve özel tüketimi artırması	- Senegal'in son yirmi yıldır hem bütçe hem de cari açık vererek ikiz açık vermesi - Tarihsel bütçe açıklarının daha önce raporlanandan büyük olması nedeniyle ülkenin önemli mali zorluklarla karşı karşıya kalması - Borç/GSYH oranının %100'ün üzerinde olması, kamu borcunun yüksek seviyelere ulaşması ve bunun mali esnekliği sınırlayarak konsolidasyon çabalarını gerektirmesi - Gelirlerin artmasının beklenmesine rağmen, azalan dış hibe desteği ve uluslararası bütçe yardımlarının potansiyel mali iyileşmeleri sınırlaması - Yetersiz su yönetimi, aşırı talep ve kullanım ile yeraltı suyu kirliliği nedeniyle ülkede su kıtlığı yaşanması
- Senegal'de petrol ve doğal gaz sektörüne yapılacak ek yatırım ve gelişmelerin, dış dengesizliklerin azaltılmasına ve kamu gelirlerinin artmasına katkı sağlaması - Hidrokarbon sektörünün, uzun vadeli ekonomik büyüme ve altyapı projelerinin geliştirilmesi açısından kritik öneme sahip olan yabancı yatırımları çekme fırsatları sunması - Hükümetin mali şeffaflığa yönelik kararlılığının ve IMF destekli yeni bir program ihtimalinin, ekonomik reformlar ile mali konsolidasyon sürecini desteklemesi - Ndayane derin deniz limanı ve Dakar-Tivaouane-Saint-Louis Otoyolu gibi büyük altyapı projelerine yapılan yatırımların, ekonomik büyümeyi ve ülke içi bağlantısalılığı güçlendirmesi	- Casamance bölgesindeki isyancılarla yürütülen barış görüşmelerinin başarısız olması veya istikrarsız Sahel bölgesinden gelebilecek şiddet olaylarının ülkeye sıçramasının, savunma ve güvenlik harcamalarının artmasını gerektirmesi - Sıvılaştırılmış doğal gaz ve petrol ihracatının önümüzdeki yıllarda büyümeyi desteklemesinin beklenmesine rağmen, önemli projelerde yaşanabilecek ek gecikmelerin veya küresel fiyatlardaki kalıcı düşüşlerin, Senegal'in büyüme ve mali görünümüne risk oluşturmaları - Mali denetim sonuçlarının yarattığı belirsizliklerin sürmesinin, yatırımcı güvenini zayıflatması, tahvil getirilerini ve sermaye girişlerini olumsuz etkilemesi - Mali konsolidasyon önlemlerinin yaşam standartlarını olumsuz etkilemesi (örneğin olası bir akaryakıt sübvansiyonu kaldırılması durumunda), toplumsal huzursuzluk ve ekonomik faaliyetleri aksatabilecek protesto risklerinin artmasına yol açması

Doğalgaz ve Petrol Üretimi

Ham petrol ve LNG (sıvılaştırılmış doğal gaz) ihracatının yakın zamanda başlamasının, 2025 yılında Senegal'in güçlü ekonomik büyümesinin başlıca itici gücü olmasının beklendiği kaydedilmektedir.

- Sangomar offshore petrol sahasında, 2024 yılında hedefin üzerinde, yaklaşık 16,9 milyon varil ham petrol üretilmiştir. Woodside Energy (%82) ve Petrosen (%18) ortaklığı ile yürütülmektedir.
- Grande Tortue Ahmeyim (GTA) projesi kapsamında, 2025 Ocak itibarıyla doğalgaz üretimi ve ihracatı başlamıştır. Bu proje, senelik yaklaşık 2,3 milyon ton LNG (3,4 bcm) üretmesi planlanan büyük bir projedir. BP (%56,29), Cosmos Energy (%26,71), Petrosen (%10), Moritanya Hükümeti (%7) ortaklık yapısı ile yönetilmektedir.
- Cayar Offshore Profond'daki Yakaar–Teranga gaz sahası hâlen geliştirme aşamasındadır. BP'nin çekilmesiyle operatörlük Kosmos Energy'ye geçmiştir. 2024 itibarıyla Kosmos %90, Petrosen %10 paya sahiptir; Petrosen'in FID (Final Investment Decision – nihai yatırım kararı) aşamasında payını %35'e çıkarma hakkı bulunmaktadır. Senegal'de elektrik erişimi %84'e çıkmış olsa da kırsalda erişim hala düşüktür. Ülke, 2030'a kadar yenilenebilir enerji payını %40'a yükseltmeyi ve elektrik erişimini %100'e ulaştırmayı hedeflemekte; uzun vadeli kalkınma planında enerji bağımsızlığı ve yerel kapasite artırımı önceliklendirilmektedir.

Senegal'in STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi

Senegal – Türkiye

- Senegal'in Türkiye ile doğrudan bir Serbest Ticaret Anlaşması bulunmamaktadır.
- İki ülke arasındaki ticaret, ECOWAS (Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu) Ortak Dış Tarife Sistemi ve genel ikili anlaşmalar çerçevesinde yürütülmektedir.
- 2010 sonrası dönemde Türkiye-Senegal Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) toplantıları yapılmıştır.
 - Türkiye ve Senegal birbirlerini stratejik partner ülkelerden biri olarak konumlandırmaktadır.
 - Yatırım ve ticaretin artırılması için Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması üzerinde görüşmeler devam etmektedir.

ECOWAS (Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu)

- ECOWAS Serbest Ticaret Alanı kapsamında üye ülkeler arasında gümrük vergisi olmadan ticaret yapılmaktadır.
- Ortak Dış Tarife (Common External Tariff – CET) sistemi uygulanır.

UEMOA (Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği)

- Senegal, UEMOA üyesidir.
- Bu birlik, ECOWAS içinde daha entegre bir ekonomik alan sunar.
- Ortak para birimi: CFA Frangı'dır.
- Tarım, enerji ve imalat ürünlerinde üye ülkeler arasında gümrük vergisiz ticaret yapılır.

Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Bölgesi (AfCFTA / ZLECAf)

- Senegal, AfCFTA'ya taraftır.
- Amaç, Afrika ülkeleri arasında kademeli olarak %90 ürünün gümrük vergisiz ticarete açılmasıdır.
- 2021'den itibaren yürürlüktedir.
- Senegal için Afrika kıtasındaki 54 ülke ile daha serbest ticaret imkanı anlamına gelmektedir.

AB – Batı Afrika (ECOWAS + UEMOA) EPA Anlaşması

- Senegal, AB ile imzalanan Ekonomik Ortaklık Anlaşması (EPA) kapsamında yer almaktadır.
- Bu anlaşma ile Senegal, AB pazarına gümrüksüz ihracat yapabilmektedir.
- Buna karşılık, Senegal de belirli bir takvim çerçevesinde AB ürünlerine gümrük indirimi sağlamaktadır. (Sanayi ürünleri: Makine, ekipman, jeneratör, elektrikli cihazlar, ulaşım araçları, kimya ürünleri; Yarı mamuller: Çelik, alüminyum, plastik türevleri, endüstriyel girdiler; Bazı işlenmiş tarım ürünleri: Kakao yağı, süt tozu, işlenmiş gıda katkıları vb.)

Diğer Tercihli Düzenlemeler

- AGOA (African Growth and Opportunity Act) sayesinde Senegal, ABD'ye birçok ürünü gümrüksüz ihraç edebilmektedir.
- EBA (Everything But Arms) ise AB'nin uyguladığı bir sistemdir. Senegal, bu programdan da yararlanmaktadır.
- Senegal ayrıca İslam İşbirliği Teşkilatı Üye Ülkeleri Arasında Tercihli Ticaret Sistemi'ne dahildir.

Senegal'de Tarım Sektörü

Senegal'de tarım sektörü GSYH içerisinde önemli bir paya sahiptir. Bu çerçevede tarım sektörünün GSYH içerisindeki payı 2023 yılı itibarıyla %17,4 seviyesindedir. Senegal halkının yaklaşık olarak %60'ının tarım ve hayvancılık alanında faaliyet gösterdiği tahmin edilmektedir.

İşlenmiş tarım ürünleri sektöründe üretim son yıllarda Senegal devleti tarafından desteklenmekte, bu alanda yatırımların önü açılmaktadır. Ülkede bahçecilik ürünleri, pirinç, mısır, şeker kamışı, susam, pamuk, yer fıstığı, mango, kavun gibi ürünlerin üretimi yaygındır. İşlenmiş tarım ürünleri sektöründe ise yer fıstığı yağı, domates salçası, meyve suyu gibi ürünlerin ülkede tüm talebi karşılamamakla birlikte üretimi gerçekleşmektedir.

Ülkede, özellikle COVID sonrası yaşanan sıkıntılar nedeniyle "gıda egemenliği" hususu ön plana çıkmış olup bu ifade Senegal'de Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ismine eklenmiş ve bakanlık ismi 2024 yılında Tarım, Gıda Egemenliği ve Hayvancılık Bakanlığı şeklinde güncellenmiştir.

Senegal Vizyon 2050 Programı kapsamında ülkede gerek tarım ürünleri gerek işlenmiş tarım ürünleri üretimini artırmak öncelikli politikalar arasında yer almaktadır. Bu çerçevede mevcut durumda Cooperative Agricole Communautaire (CAC) Projesi, Senegal genelinde tarımsal üretimi artırmak ve bu ürünlerden ihtiyaç fazlasının ihracatını sağlamak üzere yürürlüğe konulmak istenmektedir.

Güncel Siyasi Durum

Senegal, Afrika kıtasının en istikrarlı ülkelerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Ülke, 1960 yılındaki bağımsızlığından bu yana üç kez barışçıl ve demokratik iktidar değişimi yaşamış olmasıyla bölgesel ölçekte istisnai bir siyasi süreklilik örneği sergilemiştir.

Son olarak, 24 Mart 2024 tarihinde gerçekleştirilen cumhurbaşkanlığı seçimlerinde muhalefet adayı Bassirou Diomaye Diakhar Faye, seçimlerin ilk turunda oy çoğunluğunu elde ederek ülkenin beşinci cumhurbaşkanı olarak seçilmiştir. Bu sonuç, Senegal'in demokratik kurumlarının işleyişine ve siyasi geçiş süreçlerinin barışçıl ve meşru çerçevede sürdürülebilirliğine yönelik güveni güçlendirmektedir. PRS Group tarafından yayımlanan toplam Politik Risk Endeksi'ne göre Senegal'in Ağustos 2025 skoru 100 üzerinden 47,8 olup, bu değer Sahra Altı Afrika ortalaması olan 64,3'ün altındadır.

Senegal'in Kalkınma ve Dönüşüm Stratejileri

Gelişmekte Olan Senegal Projesi (Plan Sénégal Émergent)

Gelişmekte Olan Senegal Projesi, 2014 yılında hayata geçirilen ve Senegal'in 2035 yılına kadar yükselen ve rekabetçi bir ekonomi konumuna ulaşmasını hedefleyen kapsamlı bir kalkınma programıdır.

Proje, tarım, sanayi, enerji ve altyapı gibi stratejik alanlarda modernleşmeyi hızlandırmakta; eğitim ve sağlık hizmetlerini güçlendirerek insan kaynağını geliştirmeye öncelik vermektedir. Aynı zamanda kamu yönetiminde şeffaflığı ve kurumsal verimliliği artırmayı, özel sektör yatırımlarını teşvik etmeyi ve yenilikçi girişim ekosisteminin büyümesini desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede, ekonomik yapının dönüştürülmesi ve kapsayıcı bir büyüme modeli oluşturulması hedeflenmekte; Senegal'in istikrarlı, sürdürülebilir ve bölgesinde öne çıkan bir kalkınma örneği haline gelmesi amaçlanmaktadır.

New Deal Technologique

Senegal'in ekonomisini dijital çağa taşımayı hedefleyen ulusal stratejisidir. Bu plan yüksek hızlı internet altyapısını genişletmeyi, yerel veri merkezleri kurarak dijital egemenliği güçlendirmeyi, devlet hizmetlerini çevrimici hale getirmeyi ve gençlere yazılım, siber güvenlik, fintech ve yapay zeka gibi alanlarda eğitim vermeyi amaçlar.

Diamniadio Dijital Şehri gibi teknoloji merkezlerinin kurulması bu dönüşümün merkezinde yer almaktadır. Amaç, ülkenin sadece dijital teknolojileri tüketen değil, aynı zamanda üreten bir ekonomiye dönüşmesi ve önümüzdeki on yıl içinde Senegal'i Batı Afrika'nın önde gelen teknoloji merkezlerinden biri haline getirilmesidir.

Vision Senegal 2050

Senegal Vizyonu 2050, Ekim 2024'te açıklanan ve PSE'nin hedef ufkunu genişleten 25 yıllık yeni ulusal kalkınma çerçevesidir. Bu vizyon, Senegal'in 2050 yılına kadar egemen, kapsayıcı, rekabetçi ve sürdürülebilir bir ülke kimliğine ulaşması için uzun vadeli bir yön belirlemektedir. İlk uygulama dönemi 2025–2029 yılları arasında yürütülecektir. Strateji; ekonomik büyümeyi yıllık en az %6,25–6,5 aralığında sürdürmeyi, kişi başına geliri 2050 yılına gelindiğinde yaklaşık 4.500 ABD dolarına (2023 seviyesinin yaklaşık üç katı) çıkarmayı ve yoksulluk oranını %15 civarına düşürmeyi hedeflemektedir.

Bunun yanı sıra Senegal'in BM İnsani Gelişme Endeksi'nde ilk 100 ülke arasına girmesi, %100 elektrik erişimi sağlanması ve yenilenebilir enerji ile doğal gaz kaynaklarına dayalı enerji bağımsızlığının gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu hedefler, dört temel eksen üzerine kurulmuş yapısal bir planla desteklenmektedir: rekabetçi bir ekonomi inşa etmek, insan kaynağını ve sosyal adaleti güçlendirmek, sürdürülebilir çevre ve arazi kullanımını desteklemek ve yönetişimi, egemenliği ve bölgesel liderliği sağlamlaştırmak. 2025–2029 uygulama aşamasında yaklaşık 30 milyar ABD dolarlık kamu yatırımı ve kamu-özel ortaklıkları devreye alınacak olup, bütçe açığının GSYH'nin %3'ü civarında tutulması hedeflenmektedir.

Gelişmekte Olan Senegal Projesi (PSE) ağırlıklı olarak 2035'e kadar ekonomik büyümeyi hızlandırmaya ve altyapıyı modernleştirmeye odaklanırken, Vision 2050 ekonomik ve toplumsal yapıyı daha derinden dönüştürmeyi amaçlamaktadır.

Bu yeni vizyon, sadece sektör bazlı büyümeye değil; ekonomik bağımsızlık, bölgesel dengelenme ve karbon azaltımı gibi daha kapsamlı dönüşüm boyutlarına vurgu yapmaktadır. En önemli önceliklerden biri, kalkınmanın Dakar merkezinden çıkarılıp ülke geneline yayılmasıdır. Şu anda ekonomik faaliyetlerin büyük kısmını barındıran Dakar'ın payı azaltılarak, 2050'ye kadar ülke GSYH'sinin %71'inin Dakar dışındaki kent ve bölgelerde üretilmesi hedeflenmektedir. Ayrıca plan, ham tarım ve maden ürünlerinin ülke içinde işlenmesini, yani yerel katma değer artırılmasını ön plana çıkarmaktadır.

Senegal'e İhracatta Dikkate Edilmesi Gereken Hususlar

Senegal'de sermaye/kar transferi ya da yatırımların döviz cinsi para ile finanse edilmesinde bir kısıtlama yoktur. Ancak şahısların yurt dışı seyahatlerinde yanlarında çıkarabilecekleri döviz miktarı sınırlandırılmıştır. Ticari transferlerde ise böyle bir zorunluluk yoktur. Para transferleri bankalar aracılığıyla yapılabilmektedir. Değeri CIF 500.000 CFAfr'ı geçen tüm ithalat transferlerinin yetkili bir banka aracılığıyla yapılması zorunludur. Senegal'de döviz kontrolü Para ve Kredi Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Yurt dışına tüm döviz transferleri yetkili bankalar posta idaresi veya BCEAO tarafından yapılmak zorundadır.

Sektör İçin Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler

Senegal hükümetinin 2024 yılında tanıtımını yaptığı Vizyon Senegal 2050 yol haritası kapsamında aşağıdaki bölgeler, yanında belirtilen alanlarda hedef bölgeler olarak belirlenmiştir. Söz konusu bölgeler aynı zamanda aşağıdaki haritada da gösterilmektedir. Bu çerçevede;

Dakar Bölgesi,

- Modanın ve Afrika kültürünün dünya başkenti
- İş turizmi metropolü
- Bölgesel eğitim, araştırma ve yenilik merkezi
- İmalat sanayi, montaj sanayi, gıda endüstrisi

Diourbel-Louga Bölgesi,

- Dini turizm
- Gıda endüstrisi ve imalat endüstrisi

Saint Louis Bölgesi (Kuzey),

- Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği ve pirinç, tahıl, şeker üretimi
- Turizm (kültürel, ekoturizm)
- Hidrokarbonlar ve enerji

Matam Bölgesi (Kuzeydoğu),

- Fosfat- gübre sanayisi
- Et ve süt üretimi
- Kereste dışı orman ürünleri

Thies Bölgesi,

- Lojistik platform ve havaalanı merkezi
- Katı, sıvı veya gaz halinde bulunan mineral ürünlerin çıkarılmasında çalışan tüm endüstriler ve imalatları
- Yeni petrokimya şehri

Fatic-Kaolack-Kaffrine Bölgesi (Merkez),

- Tarımsal sanayi (yer fıstığı ve yağlı tohumlar, tahıllar, tuz)
- Lojistik (Kaolack merkez olacak şekilde)
- Ekoturizm ve Eğlence
- Dini turizm

Ziguinchor-Sédhiou-Kolda (Güney),

- Tarımsal tahıl ambarı ve tarımsal sanayi (meyve, sebze, tahıllar, kaju fıstığı, yer fıstığı)
- Turizm (ekoturizm, kültürel, eğlence)
- Güney lojistik platform

Tambacounda-Kédougou Bölgesi (Güneydoğu),

- Bölgesel lojistik platformu (Tambacounda)
- Ekoturizm (Niokolo-Koba, Bassari Ülkesi)
- Tahıllar, muz, pamuk
- Bölgesel metalurji merkezi

bölgeleri olarak sınıflandırılmıştır.

Senegal’de Uluslararası Yatırımların Genel Görünümü

Son yıllarda Senegal, doğrudan yabancı yatırımlar için dikkat çeken bir çekim merkezi haline gelmiştir. Afrika’nın en batı ucunda yer alan 19 milyon nüfuslu ülke, iş ortamını ve yatırım çekiciliğini geliştirmek amacıyla, geçen yıl gerçekleştirilen son cumhurbaşkanlığı seçimlerinde de sınıranan görece istikrarlı demokratik yapısından yararlanmaktadır. Devam eden büyük altyapı projeleri ile önümüzdeki yıllarda düzenli gelir sağlaması beklenen gelişmekte olan açık deniz petrol ve doğal gaz sektörü, ülkenin doğrudan yabancı yatırımları ekonomik ve toplumsal kalkınmaya dönüştürme hedefi doğrultusunda olumlu bir görünüm sunmaktadır.

Siyasal İstikrar

2024 cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin erteleme ve protestolar dahil çeşitli tartışmalar yaşanmasına rağmen, ülkede iktidar, Macky Sall'den Bassirou Diomaye Faye'ye demokratik bir şekilde devredilmiştir. Bu süreç, Senegal'de demokratik kurumların işlediğini ve siyasal geçişlerin barışçıl biçimde gerçekleştirilebildiğini göstermektedir. Siyasal istikrarın korunması, ülkeye yönelen doğrudan yabancı yatırım akışını desteklemiş ve ekonomik büyümeye katkı sağlamıştır. UNCTAD'ın 2024 Dünya Yatırım Raporu'na göre, doğrudan yabancı yatırım girişleri 2019 yılında 1,06 milyar dolar iken 2023 yılında 2,64 milyar dolara yükselmiştir. Dünya Bankası verilerine göre, doğrudan yabancı yatırımların GSYH içindeki payı aynı dönemde %4,6'dan %15,5'e çıkmıştır.

Son yıllardaki yatırım akımlarının ağırlıklı olarak hidrokarbon sektöründe yoğunlaştığı; altyapı, enerji, madencilik, hizmetler ve tarım sektörlerine daha sınırlı miktarda yöneldiği değerlendirilmektedir. Açık deniz doğal gaz üretimi Greater Tortue Ahmeyim (GTA) sahasında ve petrol üretimi Sangomar sahasında 2024 yılı itibarıyla başlamıştır. Bu üretimlerin önümüzdeki dönemde ihracat gelirlerini ve kamu maliyesini desteklemesi beklenmektedir.

Bölgesel Geçit Rolü

Senegal, 15 üyeli Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) üzerinden 400 milyondan fazla tüketiciye erişim sağlayan bir bölgesel geçit konumundadır. Bu çerçevede ülkenin liman altyapısında kapsamlı bir dönüşüm süreci yürütülmektedir.

Dakar Limanı, Afrika kıtasının en derin doğal limanlarından biri olma özelliğini taşımaktadır. Buna ek olarak yaklaşık 1,2 milyar dolar tutarında Ndayane Limanı projesinin inşası devam etmektedir. Yeni limanın 2028'de faaliyete geçmesiyle Senegal'in bölgesel lojistik merkezi olarak konumunun güçlenmesi, GSYH'ye yaklaşık %3 düzeyinde katkı sağlanması ve 2035 yılına kadar ticaret hacmine 15 milyar dolara kadar ek değer yaratılması beklenmektedir. Blaise Diagne Uluslararası Havalimanı, Dakar Bölgesel Ekspres Treni ve Diamniadio Endüstri Bölgesi gibi diğer büyük ölçekli altyapı projeleri, ulaşım bağlantılarını güçlendirmiş ve yabancı şirketler için operasyonel maliyetleri azaltmıştır.

Senegal kıyılarında 2014/2015 döneminde petrol ve doğal gaz rezervlerinin keşfedilmesi, ülkenin uzun vadeli ekonomik görünümünde önemli bir değişim potansiyeline işaret etmişti. Aradan geçen on yılın ardından, söz konusu sahaların her ikisinde de üretim faaliyeti başlamıştır. Bu gelişme, enerji sektörünü ülkeye yönelik yatırım ilgisinin önemli odaklarından biri haline getirmiştir.

Petrol ve doğal gaz geliştirme projelerine ek olarak, yenilenebilir enerji kaynaklarının ulusal enerji karmasındaki payının artırılması amacıyla çalışmalar sürdürülmektedir. Bu kapsamda, rafinaj, depolama ve dağıtım altyapısının güçlendirilmesine ihtiyaç bulunduğu değerlendirilmektedir. Ulusal hedefler doğrultusunda, 2030 yılına kadar enerji arzında yenilenebilir kaynakların payının %40 seviyesine ulaşması öngörülmektedir.

İş Ortamında Reformlar

Altyapı ve hidrokarbon dışındaki sektörlerle yönelik yatırımları desteklemek amacıyla iş ortamını iyileştirmeye yönelik reformlar uygulanmaktadır. Bu kapsamda şirket kuruluş süreçlerinin dijitalleştirilmesi, yatırımcı korumalarının güçlendirilmesi ve kamu-özel iş birliği modellerinin kullanım alanının genişletilmesi önceliklendirilmiştir.

Ayrıca, Dakar bölgesinin iş süreçlerinin dış kaynak kullanımı ve bölgesel ticari hizmetler açısından bir merkez olarak konumlandırılması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda yatırımcıların ülkeye girişini kolaylaştırmak üzere tek durak hizmet modeline geçilmiştir. Dijital ekonomi de politika öncelikleri arasında yer almaktadır. Şubat 2025'te kamu hizmetlerinin modernizasyonu ve dijital inovasyonun desteklenmesi amacıyla Teknolojik Yeni Anlaşma girişimi (New Deal Technologique) başlatılmıştır.

Dijital ekonomi, finansal teknoloji ve teknolojik inovasyon alanlarında yatırım çekilmesini desteklemeye yönelik iş birliği mekanizmaları geliştirilmekte olup, uluslararası ortaklıklar yoluyla teknoloji şirketleri için yeni fırsat alanları oluşturulmaktadır.

Mevcut Zorluklar

Kaydedilen ilerlemelere rağmen çeşitli yapısal zorluklar devam etmektedir. Senegal, Batı ve Orta Afrika'da şirket ve ticaret hukukunun uyumlaştırılmasını amaçlayan Afrika İş Hukuku Uyumlaştırma Organizasyonu (OHADA) çerçevesi altında faaliyet göstermektedir. Bu sistem, bölge genelinde hukuki altyapının büyük ölçüde standartlaştırılmasını sağlamaktadır. Ancak, özellikle izin süreçleri, arazi tescili ve gümrük işlemleri gibi alanlarda görülen bürokratik aksaklıklar proje uygulamalarının zamanlamasını etkilemeye devam etmektedir.

Düzenlemelerin kapsamlı olmasına karşın, mevzuatın uygulanma süreleri ve işlem takvimlerinin her zaman öngörülebilir olmadığı değerlendirilmektedir. Ayrıca, yargı kararlarının sistematik biçimde derlendiği bir içtihat veri tabanının bulunmaması, benzer durumlara ilişkin hukuki emsal kullanımını sınırlamaktadır. Yerel finansmana erişimde güçlükler, uyuşmazlık çözüm süreçlerindeki kapasite sınırlılıkları ve özellikle teknoloji ve imalat sektörlerinde nitelikli işgücü eksikliği de yatırım ortamını etkileyen diğer unsurlar arasında yer almaktadır.

Dünya Bankası - Senegal Ülke İklim ve Kalkınma Raporu

Dünya Bankası'nın Country Climate and Development Report (CCDR) serisi, ülkelerin kalkınma hedeflerini sürdürürken iklim değişikliğiyle mücadele için gerekli politika, yatırım ve reform önceliklerini ortaya koyan stratejik bir analitik çerçeve sunmaktadır. Bu raporlar, ekonomik büyüme ile iklim eylemi arasındaki dengeyi ele alarak, her ülke için sürdürülebilir ve kapsayıcı bir kalkınma yolunun nasıl kurulabileceğini değerlendirmektedir.

CCDR raporuna göre, her ne kadar Senegal, artırılmış uluslararası rekabet gücü ve elverişli dış koşullar sayesinde son on yılda Sahra Altı Afrika'nın en hızlı büyüyen ekonomilerinden biri olarak öne çıkmış olsa da, kapsayıcı büyüme hedefine yönelik ilerleme sınırlı kalmıştır. Ekonomik performans, yoksulluğun kısıtlı hızda azalması ve eşitsizliklerin devam etmesi ile şekillenmektedir. Artan küresel belirsizlikler, birbirini tetikleyen krizler ve iklim risklerine maruz kalmak, mevcut kırılganlıkları derinleştirmekte ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerini tehdit etmektedir.

Dış şokların etkisi, üretken, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyümenin önünde bulunan yapısal kısıtların kalıcılığını da ortaya koymaktadır. Ekonomide yapısal dönüşümün yavaş ilerlemesi, Senegal'in kıyı bölgelerine ve doğal kaynaklara bağımlılığını artırmakta, dolayısıyla ekonomik faaliyetler, istihdam ve geçim kaynaklarını iklim değişikliğine karşı daha kırılgan hale getirmektedir.

Bu bağlamda, iklim eylemi, Senegal'in önümüzdeki on yıl içinde orta gelirli ülke statüsüne geçiş sürecini desteklerken, bugüne kadar elde edilen kalkınma kazanımlarının korunması için stratejik bir fırsat sunmaktadır. Gerekli adımların atılmaması hâlinde, yıllık ekonomik kayıpların 2030 itibarıyla GSYH'nin %3-4'üne, 2050'ye kadar ise %9,4'e ulaşabileceği öngörülmektedir.

Raporda böyle bir senaryonun, kişi başına gelir artışında sağlanan ilerlemeyi geri çevirebileceği ve iki milyondan fazla kişinin yoksulluğa sürüklenmesine yol açabileceği aktarılmaktadır. Dayanıklılığın artırılması ve düşük karbonlu ekonomik fırsatların değerlendirilmesi, Senegal'in büyüme hedeflerine ulaşmasına katkı sağlayarak daha üretken, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir kalkınma yolunun oluşturulmasını mümkün kılacaktır.

Senegal'de Planlanmakta Olan Önemli Projeler

Sıra	Proje İsmi ve Yeri	Büyükölük (Milyon Dolar)	Firma/Kuruluş	Başlayış/Bitiş
1	Blaise Diagne Uluslararası Havalimanı (AIBD) Genişleme Projesi (Dakar)		Areen Design (Tasarım/Mimarlık) (Birleşik Krallık), Dar Al-Handasah (Tasarım/Mimarlık) (Lübnan), Saudi Binladin Group (SBG) (İnşaat) (Suudi Arabistan), Senegal Hükûmeti (Sponsor), Limak Holdings (Sponsor) (Türkiye), Summa (Sponsor) (Türkiye), Burns & McDonnell (Tasarım/Mimarlık) (ABD), DP World (İnşaat) (BAE)	Planlama aşamasında
Blaise Diagne Uluslararası Havalimanı (AIBD) Genişleme Projesi, Senegal'in en önemli ulaşım altyapılarından biri olan AIBD'nin kapasitesini artırmak ve Batı Afrika'daki bölgesel havacılık merkezlerinden biri hâline getirmek amacıyla yürütölmektedir. 2017'de hizmete açılan mevcut tesis yılda yaklaşık 3 milyon yolcu kapasitesine sahipken, genişleme çalışmalarıyla bu sayının 10 milyon yolcuya çıkarılması hedeflenmektedir. Proje; yeni terminal binaları, ek apron ve taksi yolları, kargo ve bakım hangarları, ayrıca lojistik ve serbest ticaret bölgesi (AIBD Cargo City) inşasını kapsamaktadır. Genişleme finansmanı Afrika Kalkınma Bankası (AfDB), İslam Kalkınma Bankası (IDB), Suudi Kalkınma Fonu, BOAD ve Senegal Hükûmeti tarafından sağlanmaktadır. Uygulama sürecinde Limak ve Summa ortaklığı, mühendislik ve inşaat faaliyetlerini yürötmektedir. Proje tamamlandığında AIBD; Batı Afrika'nın en modern havaalanı kompleksi hâline gelerek, turizm, ticaret ve yatırım akışını önemli ölçüde artıracaktır.				
2	Dakar-Tambacounda-Ziguinchor Demiryolu Projesi (Dakar, Tambacounda, Ziguinchor)	506	Senegal Hükûmeti (Sponsor)	Planlama aşamasında
Dakar-Tambacounda-Ziguinchor Demiryolu Projesi, Senegal'in doğu ve güney bölgelerini başkent Dakar'a bağlamayı amaçlayan büyük ölçekli bir altyapı girişimidir. Yaklaşık 470–500 km uzunluğundaki mevcut hattın standart hat genişliğinde (standard-gauge) tamamen yeniden inşası planlanmaktadır. Proje; yolcu ve yük taşımacılığını hızlandırmak, iç bölgelerin ticari entegrasyonunu güçlendirmek ve Mali gibi komşu ölkelerle bağlantıyı geliştirmek hedefindedir. Çalışmalar yalnızca ray döşemeyi değil, modern istasyonların, sinyalizasyon sistemlerinin ve lojistik merkezlerin kurulmasını da kapsamaktadır. Finansman kapsamında Kanada'dan 3,5 milyar ABD doları kredi teklifi gündeme gelmiştir. Uygulama aşamasında fizibilite ve mühendislik tasarımları sürmektedir. Bu demiryolu, Senegal'in doğu hinterlandının ekonomik kalkınmasına katkı sağlaması ve Batı Afrika'daki demiryolu ağını modernleştirerek bölgesel taşımacılık maliyetlerini düşürmesi açısından stratejik öneme sahiptir.				

Senegal'de Planlama Aşamasında Olan Diğer Projeler

- Bambilor Konut Projesi – Faz II, Bambilor, Dakar
- Bamako (Mali) – Dakar (Senegal) Demiryolu Yenileme Projesi, Dakar
- Taiba N'diaye Rüzgar Çiftliği Batarya Depolama Sistemi, Batarya Ünitesi, Thiès
- Sandiara Kombine Çevrim Elektrik Santrali, Thiès
- Gandon Doğal Gaz Santrali, Gandon, Saint-Louis
- Hyatt Centric Kermel Dakar Oteli, Dakar
- Hızlı Otobüs Taşımacılığı (BRT) Pilot Projesi, Dakar
- ACWA Power Kombine Çevrim Elektrik Santrali, Cap des Biches, Dakar
- Grande Côte Tuzdan Arındırma Tesisi, Dakar
- Deniz Suyu Ters Osmoz (RO) Tesisi, Grande Côte, Dakar
- Taiba N'diaye Rüzgar Çiftliği Genişleme Projesi, Thiès
- Dakar (Senegal) – Abidjan (Fildişi Sahili) Altı Şeritli Otoyol Projesi
- Goubassi Hidroelektrik Gelişim Projesi, Tambacounda

Türk Firmalarının İnşa Ettiği ya da İnşaat Aşamasında Olduğu Projeleri

- Batı Afrika Enerjisi Kombine Çevrim Elektrik Santrali, Cap des Biches, Dakar

Çalık Enerjinin yürüttüğü 400 milyon dolarlık projenin inşaatı devam etmektedir.

- Senegal Stadyumu Projesi (Diamniadio Stadyumu Projesi), Diamniadio, Dakar

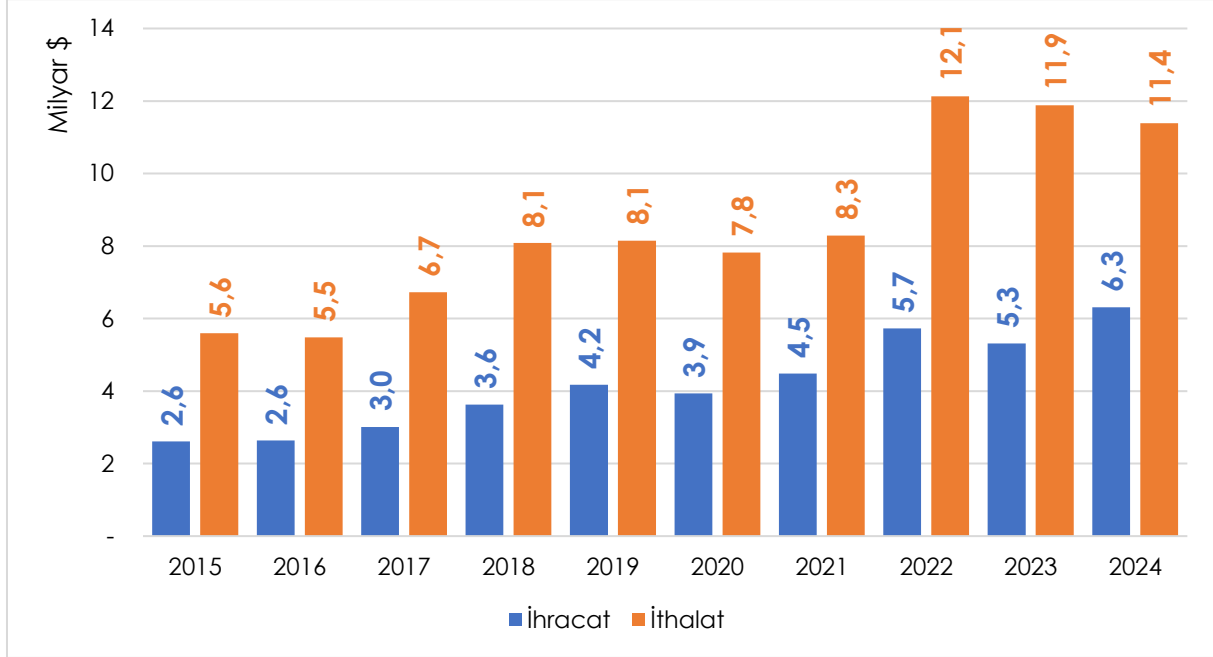
Müteahhitlik ve yatırım şirketi olan Summa tarafından gerçekleştirilen 270 milyon dolarlık projenin inşaatı 2022 yılında tamamlanmıştır.

- Dakar Bölgesel Ekspres Tren (TER) Projesi, Dakar

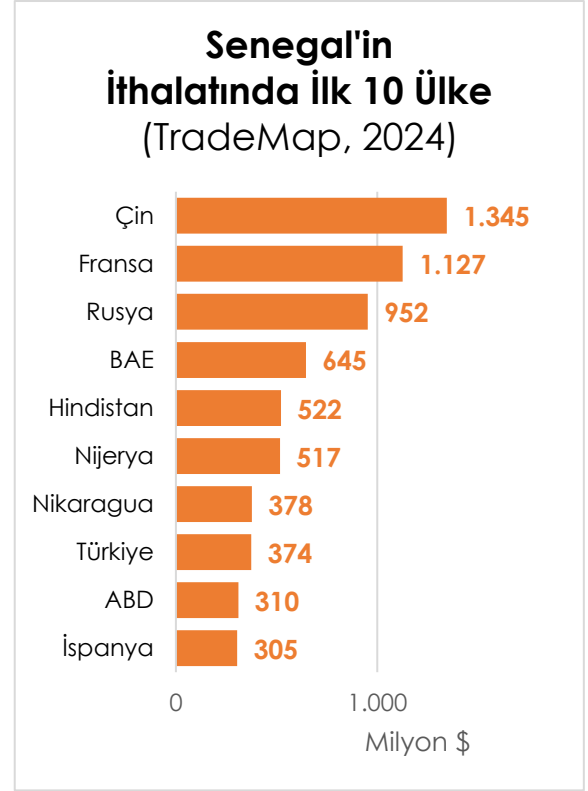
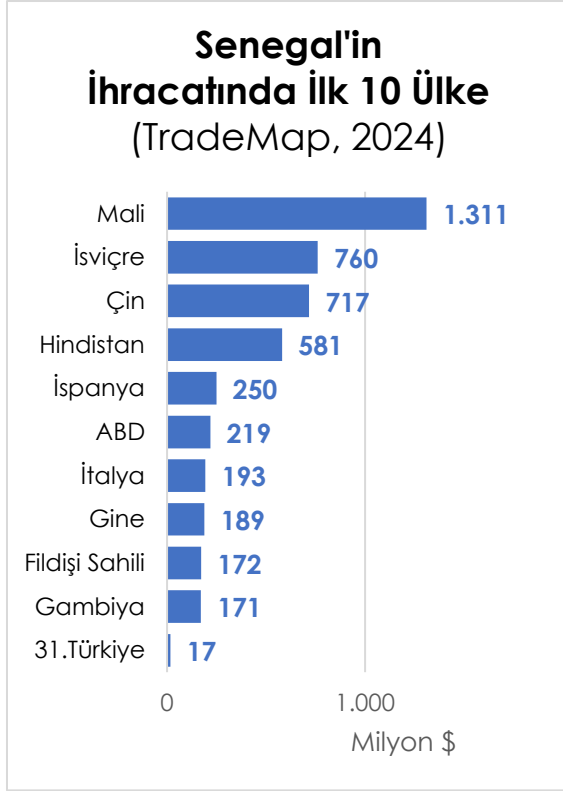
Yapı Merkezi Grubu'nun işbirliği içinde yer aldığı 1,1 milyar dolarlık proje 2020 yılında tamamlanmıştır.

II-SENEGAL'İN DIŞ TİCARETİ

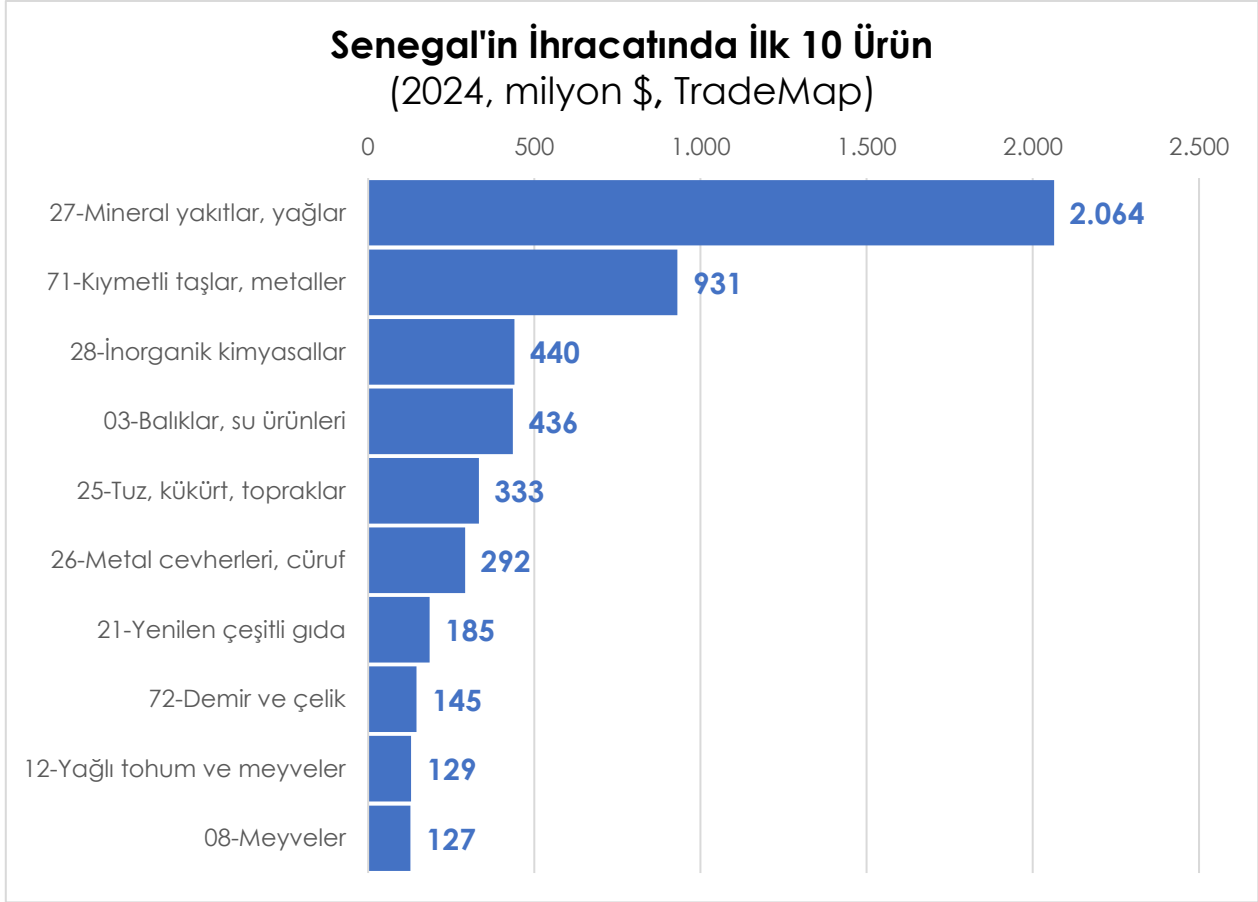
(TradeMap, 2015-2024)

- Son on yılda Senegal'in ihracatı %141,6, ithalatı ise %103,5 oranında artarak ülkenin dış ticaret hacminde belirgin bir büyüme gerçekleşmiştir.
- İhracatın ithalatı karşılama oranı 2015 yılında %46,7 iken, 2024 yılında %55,4 olarak gerçekleşmiştir.
- 2021 yılı sonrası yaşanan ithalat artışı, Senegal'in açık deniz petrol ve gaz üretimine hazırlık sürecinde enerji altyapısını, liman ve sanayi projelerini genişletmesinden kaynaklanmaktadır. Bu yatırımların hayata geçirilmesi daha fazla makine, ekipman, araç ve inşaat malzemesi ithalatı gerektirmiştir. Öte yandan bazı temel gıda ürünlerine yönelik talebin nüfus artışıyla birlikte yerel üretim kapasitesinden daha hızlı büyümesi de ithalatın artışına katkı sağlamıştır.
- 2021 yılı itibarıyla gerçekleşen ihracat artışı ise ülkenin hidrokarbon ihracatına başlamasından kaynaklanmaktadır.

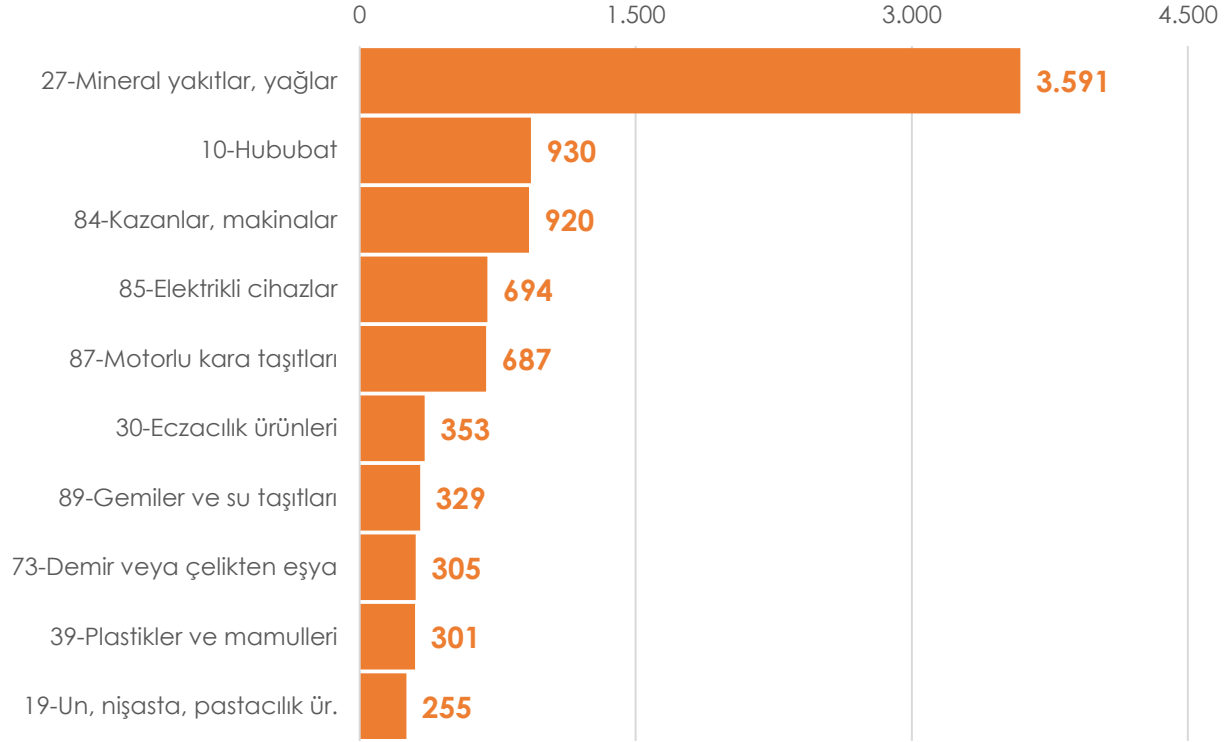

- Mali'nin denize kıyısı olmayan bir ülke olması nedeniyle uluslararası ticarete Senegal'in Dakar Limanı'na bağımlı olması, iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin temelini oluşturmaktadır. Senegal ve Mali'nin ECOWAS ve UEMOA gibi bölgesel entegrasyon yapılarının üyesi olmaları, düşük gümrük tarifeleri ve kolaylaştırılmış ticaret prosedürleri ticaret akışını daha da artırmaktadır. Bunun sonucunda Mali, Senegal'den başta şeker, pirinç, bitkisel yağ ve işlenmiş gıda gibi tüketim mallarını; ayrıca çimento, yapı malzemeleri ve karayolu ile taşınan rafine edilmiş petrol ürünlerini ithal etmektedir. Mali'nin sanayi ve rafineri kapasitesinin sınırlı olması, bu ürünleri Senegal'den daha uygun maliyetle temin etmesini sağlamaktadır. İki ülke arasındaki ticaretin lojistik açıdan belkemiğini ise Dakar-Bamako demir ve kara yolu ticaret koridoru oluşturmaktadır.
- Senegal'in İsviçre'ye olan ihracatı ise tüketim malları üzerinden değil, büyük ölçüde altın ticareti üzerinden gerçekleşmektedir. Senegal'de son yıllarda artan altın madenciliği faaliyetleri sonucunda elde edilen ham veya kısmen işlenmiş altın ve mineral konsantreleri rafine edilmek, sertifikalandırılmak ve küresel piyasalara yeniden ihraç edilmek üzere İsviçre'ye gönderilmektedir.
- Çin ise Senegal'den 2024 yılında petrol ithal etmeye başlamıştır.

- Petrokimya ve diğer enerji ürünleri, 2024 yılında 2,1 milyar dolarlık hacmiyle ihracatın en büyük kalemini oluşturmuştur. Bu grubun toplam ihracattaki payı, 2015 yılında 362 milyon dolar ile %13,9 seviyesindeyken, bu pay 2024'te %32,7'ye yükselerek dikkat çekici bir artış kaydetmiştir.
- Bu durum, Senegal'in ihracat yapısının giderek daha fazla enerji sektörüne yöneldiğini göstermektedir.
- Kıymetli taşlar ve metaller ürün grubunun ihracatı 2015'te 257 milyon dolar iken 2024'te %262 artışla 931 milyon dolara çıkarak önemli bir artış göstermiştir.
- İnorganik kimyasallar ürün grubunun ihracatı 2015'te 164 milyon dolar iken 2024'te %168 artışla 440 milyon dolar seviyesine çıkmıştır.
- Metal cevherleri ürün grubunun ihracatı ise 2015'te 93 milyon dolar iken 2024'te %213 artışla 292 milyon dolar seviyesine çıkmıştır.

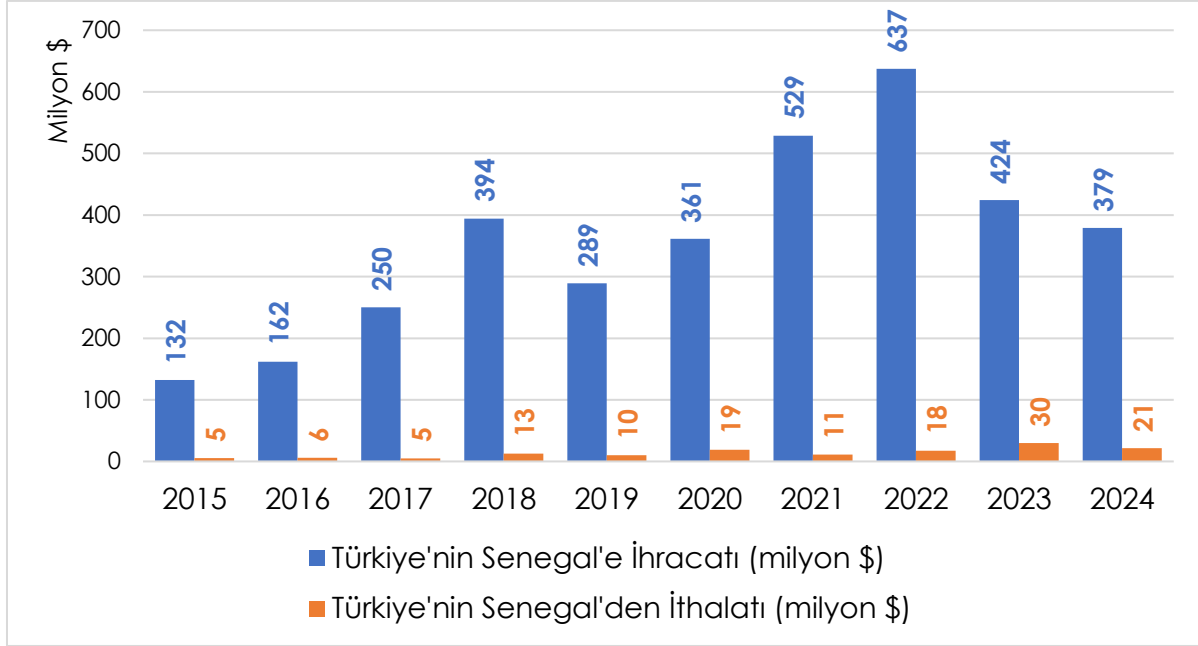
Senegal'in İthalatında İlk 10 Ürün (2024, milyon \$, TradeMap)

- Petrokimya ve diğer enerji ürünleri, 2024 yılında 3,6 milyar dolarlık hacmiyle ithalatın en büyük kalemini oluşturmuştur. Bu grubun toplam ithalattaki payı, 2015 yılında 1,3 milyar dolar ile %23,5 seviyesindeyken, bu pay 2024'te %31,5'ye yükselmiştir.
- Hububat ithalatı 2015'te 575 milyon dolar iken 2024'te %62 artışla 930 milyon dolara çıkmıştır.
- Makina ürün grubunun ithalatı 2015'te 598 milyon dolar iken 2024'te %54 artışla 920 milyon dolar seviyesine çıkmıştır.
- Elektrik-elektronik ürün grubunun ihracatı ise 2015'te 366 milyon dolar iken 2024'te %90 artışla 694 milyon dolar seviyesine çıkmıştır.
- Son on yılda en çarpıcı artış, gemiler ve su taşıtları ürün grubunda görülmüş; bu kalemdaki ithalat %1870 oranında yükselerek 17 milyon dolardan 329 milyon dolara ulaşmıştır.

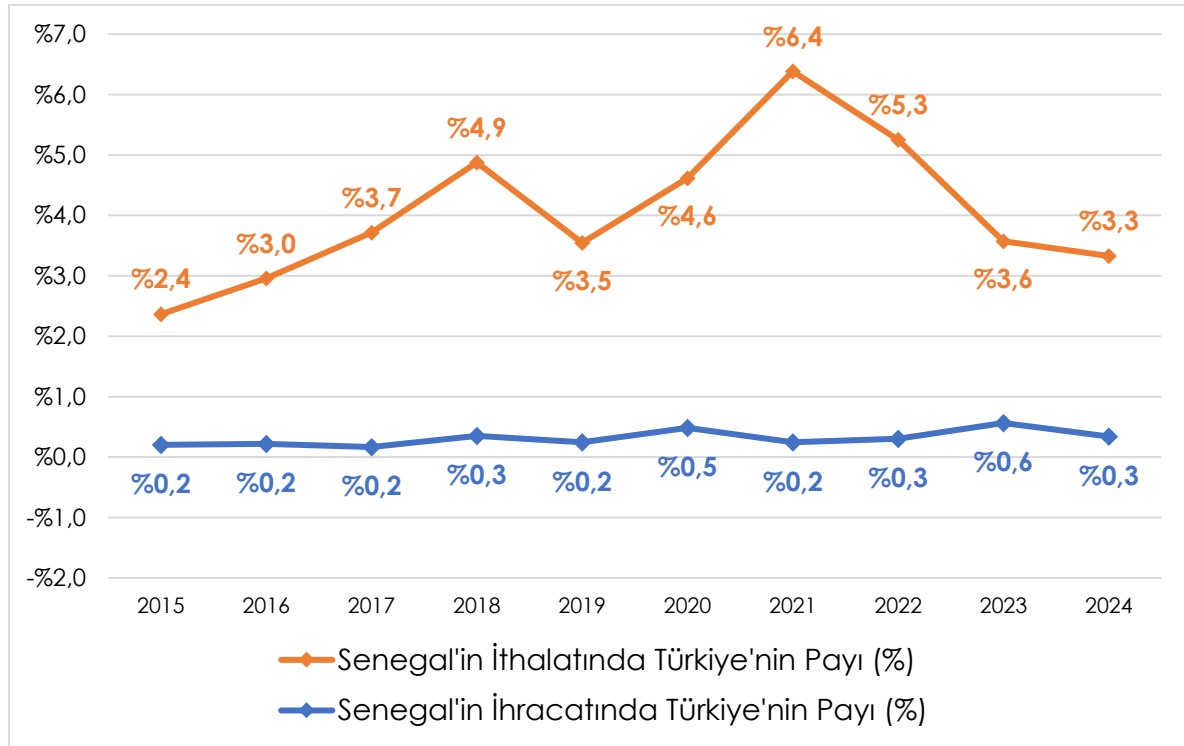
III- SENEGAL-TÜRKİYE DIŞ TİCARETİ

Senegal ile Karşılıklı Ticaretimiz (TÜİK)

- Son 10 yılda Senegal'e ihracatımız %186,4 artış göstermiştir. Toplam değer bazında en fazla artış kaydeden sektörler Hububat (%121,3 artış), Elektrik-Elektronik (%1.430,2 artış) ve Kimyevi Maddeler (%209,8 artış) sektörleri olmuştur.
- Yüzdesel artış açısından bakıldığında ise Gemi, Yat ve Hizmetleri, Mücevher, Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller ve Deri ve Deri Mamulleri öne çıkmaktadır. Buna karşılık, Tekstil ve Hammaddeleri sektörü %12,0 düşüş yaşamıştır.
- Son 10 yılda Senegal'den ithalatımız %455,9 artış göstermiştir. Değer bazında en çok artış sırasıyla; Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller (%245,1), Madencilik Ürünleri (%413,4), Demir ve Demir Dışı Metaller (%2.673,8) sektörlerinde olmuştur.
- Senegal ekonomisi, pandemi sonrası dönemde (2021-2024) yıllık ortalama %5,3 büyüme kaydetmiştir. Buna paralel artan ithalat, Türkiye'nin Senegal'e ihracatının 2021 ve 2022 yıllarında belirgin şekilde artmasına katkı sağlamıştır. Ancak 2022 yılında ihracatta öne çıkan bazı sektörlerde 2023'te gerilemeler görülmüştür. Senegal'e yapılan ihracatta ilk üç sırada yer alan sektörlerden çelik ihracatı 2023 yılında 2022 yılına kıyasla 245 milyon dolardan 104 milyon dolara (%57,8), hububat ihracatı 82 milyondan 65 milyon dolara (%21,1) ve kimyevi maddeler ihracatı 65 milyondan 52 milyon dolara (%19,8) düşmüştür. Bu düşüşte fiyat dalgalanmaları, küresel tedarik zinciri etkileri ve Senegal'in alternatif tedarikçilere yönelmesi etkili olmuştur.

Senegal'in İthalat ve İhracatında Payımız (TÜİK)

- Senegal'in ithalatında Türkiye'nin payı 2015 yılında %2,4 seviyesindeyken, 2021 yılında %6,4'e çıkmış, 2024 yılında ise %3,3'e kadar gerilemiştir.
- Senegal'in ihracatında ülkemizin payı 2015 yılında %0,2 seviyesinde seyrederken, 2020 yılında %0,5 seviyesine yükselmiştir.
- Senegal'in ithalatının son on yıllık dönemde en çok arttığı yıl olan 2022'de, Türkiye Senegal'e ihracatını %20,5 oranında arttırmış olsa da, Senegal'in toplam küresel ithalatı 8,3 milyar dolardan 12,1 milyar dolara çıkarak %46,4 oranında büyümüştür. Bu durum, Türkiye'nin Senegal'in ithalatındaki payının azalmasına yol açmıştır. Senegal'in en çok ithalat yaptığı ülke olan Çin ise aynı yıl Senegal'e olan ihracatını %49,7 arttırmayı başarmıştır.
- Türk firmalarının Senegal'de inşa ettiği projelerin tamamlanmasının ardından bu projelerde kullanılan malzemelerin ihracatının sona ermesi, Türkiye'nin bazı yıllarda Senegal'in toplam ithalatındaki payının azalmasına neden olan nedenlerden biridir.
- Türkiye'nin Sahra Altı Afrika ülke grubuna yönelik ihracatı 2023 yılında %3,3 azalırken, 2024 yılında bu düşüş %7,8'e ulaşmıştır. Aynı dönemde Senegal'e yapılan ihracattaki azalma ise sırasıyla %33,5 ve %10,7 gibi daha belirgin oranlarda gerçekleşmiştir.

Senegal'e İhracatımızda Sektörler (TİM, TÜİK, Ocak-Aralık Dönemi)

SEKTÖR	2023 (x1000\$)	2024 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	424.132	378.894	-%10,7
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	65.079	67.975	%4,4
Elektrik ve Elektronik	44.669	62.313	%39,5
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	52.167	55.863	%7,1
Çelik	103.517	51.949	-%49,8
Makine ve Aksamları	22.106	20.410	-%7,7
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	20.179	17.385	-%13,8
Demir ve Demir Dışı Metaller	19.495	17.352	-%11,0
İklimlendirme Sanayii	7.806	16.292	%108,7
Otomotiv Endüstrisi	15.458	10.584	-%31,5
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	11.507	9.272	-%19,4
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	9.778	8.175	-%16,4
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	8.324	6.970	-%16,3
Halı	6.285	5.440	-%13,4
Deri ve Deri Mamulleri	8.401	5.337	-%36,5
Mücevher	1.724	2.789	%61,8
Madencilik Ürünleri	590	2.786	%372,4
Tekstil ve Hammaddeleri	3.482	2.353	-%32,4
Gemi, Yat ve Hizmetleri	12	1.877	-
Savunma ve Havacılık Sanayii	5.828	1.691	-%71,0
Meyve Sebze Mamulleri	927	816	-%11,9
Tütün	448	474	%5,7
Yaş Meyve ve Sebze	537	413	-%23,1
Fındık ve Mamulleri	44	280	%529,1
Zeytin ve Zeytinyağı	14	23	%66,1
Kuru Meyve ve Mamulleri	13	10	-%25,1
Süs Bitkileri ve Mamulleri	-	-	-

- Alçak Gerilim Kabloları / İletkenleri (Konnektörsüz) ürün grubundaki ihracatın önceki yıla kıyasla 8,6 milyon dolardan 11,6 milyon dolara, Sıvı Dielektrik Transformatörler'in 3,0 milyon dolardan 10,1 milyon dolara ve Orta Gerilim Kabloları/İletkenlerin 2,8 milyon dolardan 5,9 milyon dolara yükselmesi, elektrik-elektronik sektöründe gerçekleşen %39,5'lik ihracat artışına önemli ölçüde katkı sağlayan ürün gruplarından bazılarını oluşturmaktadır.

Senegal'den İthalatımızda Sektörler (TİM, TÜİK, Ocak-Aralık Dönemi)

SEKTÖR	2023 (x1000\$)	2024 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	30.009	21.392	-%28,7
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	9.718	9.620	-%1,0
Madencilik Ürünleri	7.718	5.772	-%25,2
Demir ve Demir Dışı Metaller	9.245	4.327	-%53,2
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	1.138	1.258	%10,5
Tekstil ve Hammaddeleri	119	180	%51,6
Mücevher	1.696	100	-%94,1
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	69	72	%4,7
Elektrik ve Elektronik	11	35	%208,4
Makine ve Aksamları	-	16	-
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	8	3	-%56,5
Fındık ve Mamulleri	-	3	-
Çelik	-	2	-
Tütün	-	1	-
İklimlendirme Sanayii	1	1	-
Savunma ve Havacılık Sanayii	-	1	-
Otomotiv Endüstrisi	273	-	-%100,0
Deri ve Deri Mamulleri	13	-	-%100,0
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	-	-	-
Meyve Sebze Mamulleri	-	-	-
Yaş Meyve ve Sebze	-	-	-
Kuru Meyve ve Mamulleri	-	-	-
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	-	-	-
Gemi, Yat ve Hizmetleri	-	-	-
Halı	-	-	-
Zeytin ve Zeytinyağı	-	-	-
Süs Bitkileri ve Mamulleri	-	-	-

- Rafine Külçe Kurşun ürün grubundaki ithalatın 9,0 milyon dolardan 3,4 milyon dolara gerilemesi Demir ve Demir Dışı Metaller sektöründeki %53,2'lik ithalat azalışına neden olmuştur.

Senegal'e İhracatımızda Sektörler

(TİM, TÜİK, Ocak-Kasım Dönemi)

SEKTÖR	2024 (x1000\$)	2025 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	338.508	323.179	-%4,5
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	61.574	75.402	%22,5
Elektrik ve Elektronik	48.790	52.957	%8,5
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	51.914	43.040	-%17,1
Çelik	43.677	32.737	-%25,0
Makine ve Aksamları	18.999	21.193	%11,5
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	7.601	18.945	%149,3
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	16.328	14.033	-%14,1
Otomotiv Endüstrisi	9.565	8.362	-%12,6
Demir ve Demir Dışı Metaller	16.142	7.368	-%54,4
Gemi, Yat ve Hizmetleri	1.877	6.600	%251,7
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	6.416	6.347	-%1,1
Halı	5.056	5.444	%7,7
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	8.787	5.308	-%39,6
İklimlendirme Sanayii	15.577	5.168	-%66,8
Deri ve Deri Mamulleri	4.972	4.725	-%5,0
Tekstil ve Hammaddeleri	2.212	2.315	%4,6
Madencilik Ürünleri	2.781	1.390	-%50,0
Mücevher	2.676	1.350	-%49,6
Meyve Sebze Mamulleri	754	918	%21,7
Yaş Meyve ve Sebze	338	745	%120,2
Tütün	433	555	%28,3
Fındık ve Mamulleri	280	175	-%37,2
Savunma ve Havacılık Sanayii	1.691	155	-%90,8
Kuru Meyve ve Mamulleri	9	7	-%18,7
Zeytin ve Zeytinyağı	22	3	-%87,3
Süs Bitkileri ve Mamulleri	-	-	-

Senegal'den İthalatımızda Sektörler

(TİM, TÜİK, Ocak-Ekim Dönemi)

SEKTÖR	2024 (x1000\$)	2025 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	17.414	18.386	%5,6
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	6.392	7.286	%14,0
Demir ve Demir Dışı Metaller	3.587	6.520	%81,7
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	1.258	2.370	%88,4
Madencilik Ürünleri	5.772	2.025	-%64,9
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	-	60	-
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	3	35	%910,0
Yaş Meyve ve Sebze	-	33	-
Deri ve Deri Mamulleri	-	19	-
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	72	18	-%75,2
Tekstil ve Hammaddeleri	180	10	-%94,5
Makine ve Aksamları	10	8	-%21,3
Elektrik ve Elektronik	35	1	-%96,9
Fındık ve Mamulleri	3	1	-%78,2
Fındık ve Mamulleri	3	1	-%78,2
Mücevher	100	-	-%100,0
İklimlendirme Sanayii	1	-	-%100,0
Savunma ve Havacılık Sanayii	1	-	-%100,0
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	-	-	-
Meyve Sebze Mamulleri	-	-	-
Çelik	-	-	-
Gemi, Yat ve Hizmetleri	-	-	-
Tütün	-	-	-
Halı	-	-	-
Kuru Meyve ve Mamulleri	-	-	-
Süs Bitkileri ve Mamulleri	-	-	-
Zeytin ve Zeytinyağı	-	-	-

IV-SENEGAL'E İHRACATTA POTANSİYEL

Ürün Grupları Bazında Potansiyeli Yüksek Ürünler

(Ticaret Bakanlığı, Kolay İhracat Platformu)

1	İlaç ve Kimya
290315	Etilen diklorür (ISO) (1,2 dikloroetan); doymuş
271019	Diğer yağlar ve müstahzarlar
370690	Sinemacılıkta kullanılan filmler (dolu ve developpe edilmiş); en < 35mm
382549	Atık organik çözücüler (halojenlenmiş olanlar HARIÇ)
293969	Çavdar mahmuzunun diğer alkaloidleri ve bunların türevleri ve tuzları

2	Demir-Çelik ve Metal
721420	Demir/alaşımsız çelikten çubuklar; sıcak haddeme sırasında çentik, yiv, oluk gibi şekil bozuklukları bulunan veya haddelendikten sonra burulmuş
721622	Demir veya alaşımsız çelikten T şeklinde profiller; sıcak haddelenmiş veya sıcak çekilmiş, yükseklikleri < 80mm
721650	Demir veya alaşımsız çelikten diğer profiller; sıcak haddelenmiş veya sıcak çekilmiş
721621	Demir veya alaşımsız çelikten L şeklinde profiller; sıcak haddelenmiş veya sıcak çekilmiş, yükseklikleri < 80mm
721499	Demir/alaşımsız diğer çelikten çubuklar; sıcak haddelenmiş veya sıcak çekilmiş

3	Tarım ve Hayvancılık
040819	Kuş ve kümes hayvanlarının yumurta sarıları (kurutulmuş HARIÇ)
020110	Büyükbaş hayvanlarının karkas ve yarım karkasları; taze veya soğutulmuş
020422	Koyunların kemikli diğer etleri; taze veya soğutulmuş
020421	Koyunların karkas ve yarım karkasları; taze veya soğutulmuş
020441	Koyunların karkasları ve yarım karkasları; dondurulmuş

4	Makine
845941	Metaller için diğer rayba tezgahları; nümerik kontrollü olanlar
845012	Diğer çamaşır yıkama makineleri (santrifüjlü kurutma tertibatlı olanlar); kuru çamaşır kapasitesi <= 10 kg
950621	Rüzgar sörfleri
845969	Metaller için diğer freze tezgahları
911090	Diğer saatlere ait tamamlanmış saat makineleri (birleştirilmemiş/kısmen birleştirilmiş), tamamlanmamış saat makineleri (birleştirilmiş) ve taslaklar

5	Elektrik-Elektronik
850710	Pistonlu motorlar için kurşun asitli starter akümülatörler
851531	Metallere ark kaynağı (plazma arkı dahil) yapmaya mahsus tamamen veya kısmen otomatik olan makine ve cihazlar
852791	Harici bir güç kaynağı ile çalışan radyo yayınlarını alıcı diğer cihazlar; ses kayıt/kayıt edilen sesi tekrar vermeye mahsus cihaz ile birlikte olan
852792	Harici bir güç kaynağı ile çalışan radyo yayınlarını alıcı diğer cihazlar; ses kayıt/kayıt edilen sesi tekrar veren cihazı olmayıp saati olanlar
850660	Çinko-hava reaksiyonlu piller; primer (şarj edilemeyen)

6	Plastik ve Kauçuk
392490	Plastikten diğer ev eşyası, sağlık veya tuvalet eşyası
392330	Plastikten damacana, şişe, matara ve benzeri eşya
401511	Cerrahide kullanılan eldiven (sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan)
961310	Tekrar doldurulamayan gazlı cep çakmakları
392590	Plastikten diğer inşaat eşyası

7	Tekstil
550210	Suni filament demetleri; selüloz asetatdan olanlar
530130	Keten kırık ve döküntüleri
560129	Dokumaya elverişli diğer maddelerden vatıklar ve bunlardan mamul eşya
590110	Zamk veya nişastalı maddelerle sıvanmış mensucat (kitap kapağı, vb. yerlerde kullanılan)
590190	Mühendis muşambası, şeffaf bezler, hazır tualler, şapkacılıkta kullanılan bukran, vb.

8	Ağaç ve Orman Ürünleri
440831	Meranti (Koyu Kırmızı, Açık Kırmızı ve Bakau) (tropikal) ağaçlarından kereste; kalınlık ≤ 6mm
961900	Hijyenik havlular, tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya
440341	Koyu kırmızı meranti, açık kırmızı meranti, meranti bakau (yuvarlak veya kare şeklinde kabaca yontulmuş)
470429	Geniş yapraklı ağaçlardan sülfütlü kimyasal odun hamuru; beyazlatılmış veya yarı beyazlatılmış
440391	Meşe; yuvarlak/kare şeklinde kabaca yontulmuş, koruyucularla işlem görmemiş

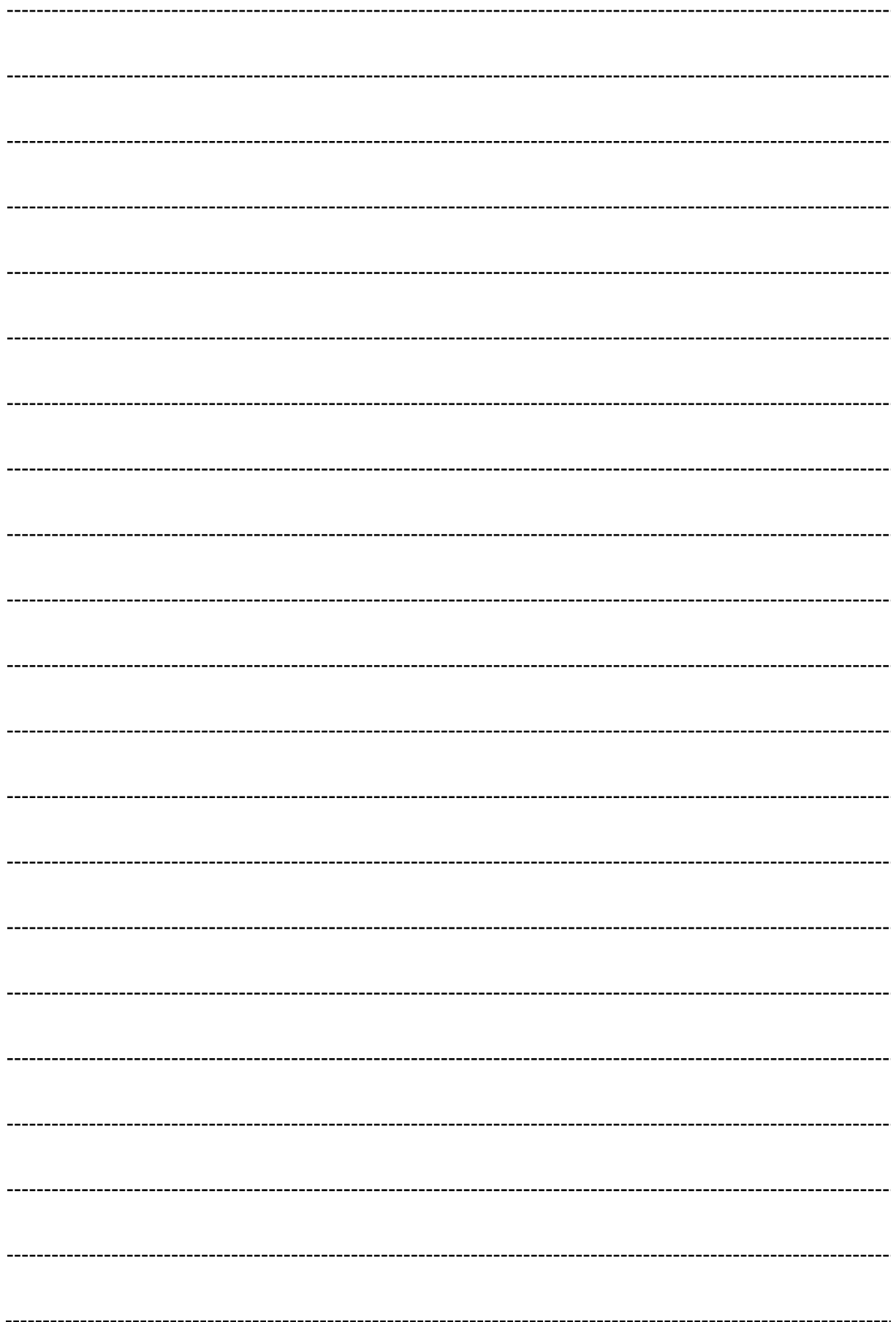
9	İşlenmiş Tarım Ürünleri
150190	Diğer kümes hayvanlarının katı yağları
230660	Palm cevizi veya palm bademi yağlarının ekstraksiyonundan (özütleme) arta kalan küspe ve diğer katı artıklar
151219	Ayçiçeği tohumu ve aspir yağları ve bunların fraksiyonları (ham olanlar HARİÇ)
230330	Biracılık ve damıtık içki sanayinin posa ve artıkları
190219	Makarna; pişirilmemiş, yumurta içermeyen (doldurulmamış)

10	Hazır Giyim
610910	Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)
610990	Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. giyim eşyası; dokumaya elverişli diğer maddelerden (örme veya kroşe)
620729	Erkek/erkek çocuk için gece gömlekleri ve pijamalar; dokunabilir diğer maddelerden (örülmemiş veya kroşe olmayan)
630900	Kullanılmış giyim eşyası ve kullanılmış diğer eşya
630790	Diğer hazır eşya (elbise patronları dahil)

Notlar

1. Bilgi notuna konu ülkenin dış ticaret verileri ile Türkiye'nin ilgili ülke ile karşılıklı ticaret verileri arasındaki uyumsuzluklar veri açıklama politikalarındaki farklılıklardan ve ülkelerin kamuoyu ile paylaşmadığı gizli verilerden kaynaklanmaktadır.
2. Ülkeye dair dış ticaret verilerinin kamuya açık paylaşılmadığı durumlarda partner ülkelerin dış ticaret verileri üzerinden hesaplamalar yapılmıştır. Bu nedenle ülke dış ticaretine ilişkin, veriler ülkenin resmi verileri ile farklılık gösterebilmektedir.
3. İhracat tutarı FOB bedeli üzerinden, ithalat tutarı ise CIF bedeli üzerinden hesaplanmaktadır.
4. Bu bilgi notu güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Türkiye İhracatçılar Meclisi bu notta yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Bu not ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İhracatçılar Meclisi hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

[illegible]

TİM **TÜRKİYE**
İHRACATÇILAR
MECLİSİ

TİM Ekonomik Araştırmalar
www.tim.org.tr